

Novi zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč - spodbuda za nadaljnjo rast kmetijstva

(Misli iz ekspozicije člana Zveznega izvršnega sveta Slavka Komarja)

Sredi preteklega tedna je Zvezna ljudska skupščina med drugim sprejela tudi zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč.

Pred nekaj leti je naša zakonodaja uredila in določila velikost zasebne posesti, nadalje vprašanje arondacije, kakor tudi obveznost proizvajalcev, da morajo zemljo obdelovati na običajen način.

Za nadaljnje moderniziranje kmetijstva in razvoj socialističnih odnosov pa so ustvarjeni gospodarski pogoji, v katerih bo lastništvo zemlje vedno manjša ovira za organiziranje sodobne kmetijske proizvodnje in podružabljanje proizvodnega procesa. K ugodnim gospodarskim in družbenim pogojem se z zakonom o izkoriščanju zemljišč pridrujuje še eno sredstvo za socialističen razvoj in preobrazbo vasi. Z njim bo namreč urejeno vprašanje, kako se mora v raznih razmerah ravnanj pri izkoriščanju zemljišč kot splošne dobrine. S tem zakonom se omogoča komunam in drugim družbeno teritorialnim skupnostim, da vplivajo na čim racionalnejše izkoriščanje zemlje. Zato bo zakon tudi eno izmed sredstev boja proti konservativizmu in zaostalosti v kmetijstvu glede na način obdelovanja zemlje. Zakon pa spodbuja kmetijske pridelovalce še k uporabljanju modernih sredstev. Nedvomno pa je tudi to, da bo zakon pospešil in olajšal proces modernizacije kmetijstva ter omogočil združevanje zemlje za sodobno obdelovanje.

Glavno načelo, na katerem sloni zakon, je v tem, da je zemljišče splošen pogoj za proizvodnjo in nemadomestljiva podlaga za prehrano vsega prebivalstva. Zaradi tega ima značaj splošne dobrine. Zakon spoštuje tudi pravice, samostojnosti in odgovornosti zadrug in drugih kmetijskih organizacij, da lahko v okviru družbenega plana okraja in občine uvajajo določene ukrepe, kakor tudi samostojnost kmetov in zadrug v uvajanju medsebojnih gospodarskih odnosov na podlagi predpisov o izkoriščanju zemljišč.

Zakon nadalje obravnava izkoriščanje hidromelioracijskih sistemov. Sicer pa v tej zvezi določa, da naredi družbeno vlaganje sredstev v regulacijo vodnega sistema skupnost za solastnika zemljišča in ji zato daje pravico, da določa normo za izkoriščanje zemljišč, ki jih zajema tak sistem.

Po predlaganem zakonu se postopek za arondiranje zemljišč nekoliko spremeni. Arondacija se lahko izvede samo takrat, če predstavlja zemljišče, ki ga izkoriščajo ena ali več kmetijskih organizacij, določeni minimum skupne površine kmetijskega zemljišča v kompleksu, ali pa če se večji del preostalih zemljišč v tem kompleksu ne obdeluje v kooperaciji. Ta minimum določi republika s svojim zakonom.

Zakon nadalje obravnava oddajanje zemlje v najem, kakor tudi izkoriščanje ledin in pašnikov. Tako določa možnost oddajanja zemlje v najem kmetijskim organizacijam in individualnim kmetijskim proizvajalcem. Prepovedano pa je prevzemanje kmetijske zemlje v najem nad zemljiškim maksimumom.

Skratka, ukrepi, ki jih določa novi zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč, niso povsem novi. Zakon je zajel vse probleme izkoriščanja zemljišč in omogoča republikam, kakor tudi ljudskim odborom, da te probleme urejajo v skladu s posebnimi pogoji, vendar pa enotno s skupnimi težnjami po povečanju kmetijske proizvodnje in spremembi družbenih odnosov. Zato bo tudi posledno in pravilno izvajanje tega zakona nadaljnja spodbuda za povečanje kmetijske proizvodnje, za izboljšanje gospodarskega položaja kmetijskih pridelovalcev, kakor tudi za razvoj socialističnih sil v kmetijstvu.

GOSPODARSKE INFORMACIJE

Te dni je izšla štirinajsta številka Gospodarskih informacij, glasila sekcije knjigovodij pri celjskem društvu ekonomistov. Po uvodnem članku, ki seznaja bralce z življenjem in delom društva ekonomistov, so ostali sestavki razdeljeni v štiri glavna poglavja: iz knjigovodske in finančne prakse, ekonomske pravni nasveti, iz prakse gospodarskega sodstva ter mnenja in predlogi bralcev. Posamezni članki pa obravnavajo pregled najvažnejših, tako določanje tarifnih postavk za nova delovna mesta, izpolnjevanje obveznosti »osebni dohodki«, knjiženje kompleksne kooperacije za hmeljarje in podobno. V tej številki je med drugim natiskan pregled gospodarskih sporov v celjskem okraju v prvi polovici letošnjega leta.

IZ SAVINJSKEGA LOGA

Nekdo z občine je obiskal neko šolo. Ko so mu prosvetni delavci razložili svoje težave, čes dela je čez vrh glave, jim je ta odvrnil: »Saj, saj, od samega dela in sedenja v pisarni postane človek nazadnje popolnoma antipatičen! (Verjetno je možakar mislil povedati: apatičen).

Iz življenja na naši vasi

S kooperacijo nobenih težav

RAZGOVOR Z UPRAVNIKOM ZADRUGE NA POLZELI

Gustav Fonda, upravnik Kmetijske zadruge na Polzeli ima za seboj že devet let dela na občini. S svojim sedanjim delom je zadovoljen, čeprav je redkokdaj prost. S tem v zvezi pravi: »Človek mora delati, delo v kmetijski zadrugi pa je teren in ne pisarna, torej ne pod streho, marveč pod milim nebom.« Mimogrede povedano, področje zadruge na Polzeli je zelo obsežno, saj se razprostira na okoli 3.500 ha površine — od St. Andraža do Ločice. Zadruga sodi med dobro urejene, in problemov, kakršni se včasih pojavljajo drugod, tu skoroda ne poznajo. Poglejmo najprej kooperacijo. O njej je upravnik Fonda dejal:

»S sklepanjem pogodb smo začeli lani decembra, 15. januarja letos smo jih za to leto že zaključili. Kooperacija v pšenici je preslegla vsa pričakovanja. Občinski plan je predvideval 30 ha, dosegli pa smo jih brez težav 51. Glede na to, da tega ni nihče pričakoval, so nastale težave okrog se-

mena, ki pa smo jih lepo rešili. Kmetom je tudi letos italijanka krasno obrodila. Kar se ostalih pogodb tiče, bomo po sestanku s političnimi organizacijami takoj pričeli s splošno kooperacijo. Pri kmetih ni nobenega problema, zdi pa se mi, da so formularji pogodb preveč komplicirani — kmet si želi namreč pogodbo, ki jo podpiše, sam prebrati, tu pa mora biti človek, rekel bi, strokovnjak, da mu lahko posamezne odstavke nazorno razloži. Za to porabi seveda tudi dosti časa. Kooperacija na našem področju bo praktično zajela vse tiste, ki imajo več zemlje kakor 30 arov, in sicer jih bo zajela na osnovi organizirane proizvodnje. Tako bodo odpadle mešanice, kjer se na malih kompleksih vrstijo vse mogoče kulture. Doslej je kooperacija zajela 284 ha ali 24%, za naprej pa predvidevamo 60 do 70% obdelovalnih površin. Ljudje si želijo preobrazbe in smotrnega gospodarstva, vendar so vmes tudi hriboviti predeli in je izvedba

zaradi tehničnih zaprek zelo težavna. Stojimo na stališču, da spada vsa obdelovalna površina v okvir skupnosti.«

Vprašanje živinoreje bodo v zadrugi na Polzeli skoro rešili. Tovariš Fonda pravi: »Trenutno imamo 1,20 glav na ha obdelovalne površine, po splošnem računu je sicer na celotnem področju manjka okoli 100 glav, vendar smo 50 glav plemenske živine že naročili in čakamo na odkup. Če bi uredba o prepovedi klanja telet izšla že prej, bi načrt že dosegli. Sicer pa imamo na področju zadruge 980 glav in 1200 prašičev. Glede na splošne potrebe, na načrt občine in obojestransko uresničitve, bomo morali pač slediti rešitvi, ki bo najbolj ustrezala.«

Potem je beseda nanesla še na dejavnost zadruge izven kooperacije in živinoreje. Tovariš Fonda je med drugim rekel: »V tem letu je zadruga prodala okrog 720 ton umetnih gnojil, kar je približno 700 kg na ha obdelovalne površine. Zgradili smo poslopje s štirimi sušilnicami, v katerih je skladiščena okoli 22 ton hmelja; nadalje pa je zadruga pripomogla k ureditvi vzorne šolske kuhinje in dala tudi za ureditev komunalnih problemov čez 5 milijonov dinarjev. Upravnega posloplja še nimamo, vendar se nam ne mudi.

Zadrugi svet je zelo delaven. V njem je 46 članov — naprednih kmetov, delavcev in gospodinj. Sestajajo se vsake tri tedne, vedno ob polnoštevni udeležbi, kar priča, da vsi člani aktivno sodelujejo pri delu zadruge. Razprave okrog posameznih vprašanj so vedno živahne in odkrite, demokratičnost na višku. Da delo zadrugarskega sveta v zimskih mesecih ne bi zamrlo, bomo tudi letos organizirali tečaje tako s področja kmetijske problematike kakor z ostalih področij.«

dhr

Prednosti odkupa živine v okviru poslovne zveze

središča. Ti in še mnogi drugi razlogi navajajo odgovorne ljudi, da se zavzemajo za to, da bi v čim krajšem času prevzelo odkup poslovne zveze.

Tak odkup živine že dlje časa imajo na področju Gozdarsko-kmetijske poslovne zveze v Mozirju. Vprašali smo upravnika mozirske poslovne zveze tov. Branka Korberja, kako imajo to odkupno službo organizirano.

— Odkup živine izvaja naša poslovna zveza že eno leto. Zadruga dogone smo organizirali tako, da naša komisija dospe na vsak zadrugi dogon. Poleg naših odkupovalcev, strokovnjakov in veterinarja sodeluje v komisiji vedno zastopnik področne zadruge in jasno, tudi živinorejec. Na ta način je kriterij komisije za vso poslovno zvezo izenačen, hkrati pa imamo možnost da odkupljeno živino takoj razporedimo bodisi mesarskim podjetjem za preskrbo dotičnega kraja, za pitanje, vzrejo in podobno.

Ce gre v Mozirju, čemu bi ne šlo tudi pri drugih poslovnih zvezah. Jasno je, da bo do razmeroma enotnih kriterijev moralo priti povsod. Če pa bodo le-ti izenačeni, potem ne bo prilike za špekulacije, ko so nakupovalci sami dvigovali ceno in odvažali živino v druge kraje v času, ko smo se doma topli za vsak rep. V tako urejenih prilikah se res ne bo splačalo prodajati morale za piškave pare.

Socialistična zveza na Šmarskem lomi staro

Da bi se seznanili z delom in načrti občinske organizacije SZDL v Smarju pri Jelšah, je naš dopisnik Rudi Lešnik obiskal sekretarja Občinskega odbora SZDL tov. Franceta Kovačiča in ga spregovoril za razgovor.

Vprašanje: Tovariš sekretar, povejte prosim, kako deluje organizacija Socialistične zveze na obširnem območju šmarske občine?

Odgovor: Združitev bivših treh občin na tem območju je nakazala tudi za organizacijo SZDL širše probleme. Po enem letu dela v novih pogojih že lahko govorimo o tem, kako smo reševali posamezna vprašanja. V sami SZDL smo izvedli preobrazbo osnovnih organizacij, ki so bile preveč razdrobljene in niso zajemale prirodno zaokroženih enot. V tem smislu smo združevali območja vaških odborov, ki jih imamo sedaj 27. Sele po združitvi smo ugotovili, da je komaj 45% volivcev članov SZDL. V zadnjih mesecih smo s pomočjo vaških odborov uspeli povečati število članov za 20%. Pri tej akciji sta najbolj uspela vaška odbora v Osredku in Dobovcu pri Rogatcu.

Vprašanje: Kje so vzroki, da je bilo stanje večletnih volivcev šibko? Pa tudi sicer, katere so splošne ovire, ki jih premagujete?

Odgovor: Vzrokov je precej. Dejstvo, da je občina tipično kmečka, da je območje zelo obširno, da so naselja raztresena po večinioma gričevnatem svetu, že samo po sebi predstavlja določene ovire. Trdno zasidrana pa je še v kmetijskih družinah zavest, da zadostuje, če se samo družinski poglavar udeležuje

v družbenem življenju. Zato menim, da je ena osnovnih in najtežjih nalog naše organizacije, da lomi staro zavest, da izobražuje ljudstvo s tem, da pravočasno pojasnjujemo gospodarske ukrepe, da sodelujemo pri organizaciji ljudskih univerz itd. S tovarišem predsednikom Francem Zupancem sva obiskala vse vaške odbore, kjer smo razpravljali o kooperaciji, o reformi v šolstvu in podobno. Kar zadovoljivo teče delo na Kozjanskem, v Pristavi, najšibkejši pa so uspeli v samem Smarju, kar je prav čudno.

Vprašanje: Kakšni so načrti za nadaljnje delo?

Odgovor: Menim, da mora SZDL še bolj na široko povzeti pobudo za aktivizacijo prebivalcev. Več sodelovanja bo treba med vašskimi odbori SZDL in krajevnimi odbori. Osnovno je koordinacija dela. V zimskem času bomo skušali čim širše uveljaviti šole za odrasle, delavske univerze, za kar je imenovan tudi poseben upravni odbor.

Priznati moramo, da so pogoji na Šmarskem res težji; toda navzlic temu je bilo letošnje delo uspešno. Stara zavest se lomi. Razvijajo se novi odnosi; vzporedno z njimi pa se spreminja lice pokrajine ob Solli, na Kozjanskem in Rogoškem. Cilj vsega je: boljše življenje, toda to je v največji meri odvisno od ljudi samih.

V žalski občini so sprejeli kmetijski plan za l. 1960

Petletni načrt v štirih letih

Pretekli teden so odborniki obeh zborov občinskega ljudskega odbora Zalec razpravljali o predlogu načrta kmetijske proizvodnje za naslednje leto. Razpravo je odprl predsednik občinskega sveta za kmetijstvo Karel Kač, ki je zlasti poudaril, da v žalski občini obstajajo vse možnosti, da uresničijo nalogo petletnega perspektivnega plana za kmetijstvo že v štirih letih. To sicer zahteva smelejšje planiranje in odgovornejše začitovanje nalog. Vendar, sodeč po razpravi, v žalski občini ne bo posebnih težav. Proizvodno sodelovanje zadrug s proizvajalci se je v zadnjem obdobju že toliko razmahnilo, da bodo zajeli v kooperaciji kar preko 70 odstotkov vseh površin (okrajni plan kooperacije predvideva okoli 30 odstotkov površin). Zadruge so zlasti v pretekli kmetijski sezoni naredile svoj življenjski izpit, kmetijska mehanizacija je prav v žalski občini najmočnejša in končno, zadrugi so z letošnjimi izkušnjami dobrega spoznali, da je proizvodno sodelovanje za kmetovalca zelo koristno. To so štirje osnovni temelji, ki pogujejo sponkovi razvoj kmetijstva na tem področju in ki hkrati zgovorno potrjujejo, da je investicijsko vlaganje v kmetijstvo rentabilno, istočasno pa tudi, da so možni največji uspehi le tam, kjer se politične organizacije neposredno zavzamejo za gospodarske probleme in jih obravnavajo z istih pozicij z gospodarstveniki in kmetijskimi strokovnjaki.

MANJ HME LJSC

Glede pšenice, spričo novih semen, ki omogočajo visoke donose, in dejstva, da so v kooperaciji zajeli že preko 600 hektarov površin posejanih s pšenico, računajo, da bodo komaj naslednjega leta petletni perspektivni plan presegli za okoli 8 odstotkov. Nekoliko drugačno sliko kaže hmeljarstvo, kjer so zaradi trenutne svetovne krize težji prodajni pogoji hmelja in nižje cene. Zato so odborniki odobrili predlog spremembe petletnega plana s tem, da naslednje leto in morda še v 1961. letu ne bodo sadili novega hmelja. Istočasno pa bodo v žalski občini opustili okoli 250 hektarov starih, dotrajalih hmeljišč, ki so v manjših obrobni kompleksih in nekatera hmeljišča, ki jih zaradi preozkih

vrst ni možno strojno obdelovati. Glede donosov pa občinski letni proizvodni načrt predvideva okoli 8-odstotno prekoračenje petletnega perspektivnega načrta.

POUDAREK NA ZIVINOREJI

Najbolj odgovorne naloge sprejemajo zadrugi in področja žalske občine v živinoreji. Zahtevo in priporočilo, da naj posestva redijo do 1,5 goveda na hektar, so kmetje osvojili. S tem bo hmeljarstvo dobilo trdnostno osnovo, istočasno pa bodo že naslednje leto iz žalskega območja prihajali pomembni tržni viški mesa.

Odborniki so v razpravi sprožili še en zanimiv problem, proizvodnjo ostalih vrtnin, ki jih potrebujejo potrošniki v žalski občini in katerih preskrba je v glavnem nezadovoljiva. Tako močno kmetijsko zaletje ne bi smelo dopustiti teh pojavov, zlasti še zato, ker je proizvodnja vrtnin za zadrugi, ki so blizu potrošnih središč, zelo rentabilna.

ODLOČNOST V SADJARSTVU

Tovariš Kač je v razpravi opozoril tudi na sadjarstvo v žalski občini. Gotovo je namreč, da sadjarstvo v zadnjih letih silno nazaduje in brez radikalnejših ukrepov na tem področju ne bodo mogli doseči bistvenega napredka. Sadovnjaki so namreč v glavnem dotrajali, zaradi tega slabo obrodijo in se razumljivo kmetovalci zanje zato tudi manj brigajo. S tem pa nastaja še večja škoda. Istočasno bo potrebno misliti na urejevanje plantažnih nasadov, s katerimi bi zajeli večje površine — združevanje zemlje zadrugnikov v skupne plantaže. Neposredni pogoji za take večje plantaže so v Sentandražu, Ponikvi, Sentilju, Sentlartu in še kje. To so namreč predeli, kjer so ugodni klimatski pogoji za sadjarstvo, pa tudi sestav in lega zemlje ustreza.

IZ SLOVENSKEGA KONJIC

Pod vodstvom priznanega plesnega mojstra Simončiča se bo v prihodnjih dneh začel v Konjicah plesni tečaj, ki ga prireja DPD Svoboda in TVD Partizan. Tečaj bo za začetnike in nadaljevalce, združili pa ga bodo tudi s predavanji o družabnosti in družbenem življenju.

Žena • dom • družina

REŠITEV NI V SPLAVU...

upravičeni, če ne bi znanost sama našla izhoda, ki je mnogo boljši. To je kontracepcija. Z njo žena, če njen mož ni dovolj obziren (to je bil najpogostejši razlog, da so si žene želele z zakonom dovoljeno abortiranje) sama odloči, če in kdaj bo zanosila, saj kontracepcijsko sredstvo sama uporablja. Spričo tega bi bilo legaliziranje nesmiselno.

Vendar je kontracepcija šele na začetku svoje poti. Prenekatera žena jo odklanja zaradi nepoučenosti, pa tudi zgolj zaradi notranjega odpora do takšnega »nasprotovanja naravi«, pri tem pa ne pomisli, da je abortiranje največje zlo in upor naravnemu razvoju življenja.

Številne ambulante, ki so začele uvajati kontracepcijo v mestu in na vasi, so se sprva le težko borile proti nevednosti, odporu in nezaupanju. Vendar so marsikje že prevzgojili žene, ki sedaj same odpravljajo kontracepcijsko službo. Takšne ambulante bi morale biti v vsakem kraju in v doseg vsaki ženi.

Zvezni izvršni svet je splav dovolil le v primerih, ko bi bil porod nevaren za materino zdravje ali pa celo življenje, ko bi bil otrok dedno obremenjen po kakšni težki ozdravljivi ali duševni bolezni in, vedno takrat, če bi se družina zaradi pristranske znanja v zelo težkem gnotnem položaju. Vse, in vsak tak primer posebej, bodo reševali posebne komisije, v katerih pa bo odsej poleg ginekologov tudi socialni delavec. V primerih, ko bo splav dovoljen, bo izvršen v bolnišnici pod strokovnim nadzorstvom.

Žene pa se premalo zavedajo še nečesa. Splav, ki bi ga družba dovolila in odobraval, da bi bil v posmeh enakopravnosti, saj bi bila žena vedno znova prisiljena iskati zdravniško pomoč, če bi si ne pomagala na drug način. Kontracepcija je torej res edina rešitev, da bo žena kot enakopraven in polnovreden član družbe zavzela svoje mesto tudi v javnem življenju. Po svojih možnostih bo prilagodila številni otrok, ki se bodo tako rodili težko pričakovani in bodo zato deležni tudi potrebne nege. Zdrav otrok pa je v vsakem primeru naše največje veselje...

Ko je Zvezni izvršni svet letos spomladaj obravnaval vprašanje legalizacije splava, je dejstvo, da utegne biti splav odsej z zakonom dovoljen, sprožilo polemiko pri strokovnjakih in seveda pri neposredno prizadetih, pri ženah. Ze takrat smo lahko opazili, da se žene zavzemajo za legalizacijo splava, saj bi se na ta način iznebile stalnega strahu pred zanositvijo, obnemem pa bi, če bi zanosile, lahko odpravile plod v bolnišnici s pomočjo ginekologa.

Hkrati pa se je takrat oglašalo čedalje več zdravnikov, ki so z znanstveno utemeljenimi razpravami skušali preprečiti legalizacijo splava. Zvezni izvršni svet je izdal osnutek nove uredbe, ki govori v

prid dejstvom, ki so jih navajali zdravniki proti splavu.

Splav namreč ne more biti rešitev za vse tiste žene, ki ne želijo več otrok, pa so kljub temu zanosile. Vsakomur je jasno, da je prav splavljanje bolj kot vse drugo nasprotovanje naravi, saj ni noben poseg tako nenačeljen in nenraven kot ta, ki odvzame zdravi, za porod zmožni materi še nerojeno dete. Posledice takšnih posegov so vidne pri vsaki ženi in vsaki se v neki dobi maščuje takšno dejanje z duševno labilnostjo in drugimi bolezenskimi pojavi.

Žene so se zavzemale za legalizacijo splava in so v prid temu navajale razne razloge, ki bi bili sicer